

Καὶ ἔπειτα, ἐπειδὴ ἔμενον ὡς ἐκτὸς ἑμαυτοῦ, μ' ἔσπρωξεν ελαφρῶς, καὶ ἔκλεισε τῆς ἀμάξης τὴν θύραν.

— Ἐμπρός! εἶπε.

Καὶ ἡ ἀμαξά ἀνεχώρησε.

Διὰ τῶν δακρύων μου εἶδον τὴν κεφαλὴν τῆς Λίζας ἐκτὸς τοῦ παραθύρου τῆς ἀμάξης, καὶ ἡ χεὶρ τῆς μοὶ ἔπεμψεν ἐν φίλημα. Ἐπειτα δ' ἡ ἀμαξά ἐστράφη ταχέως περὶ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, καὶ δὲν εἶδα ἄλλο εἰμὴ σύννεφον κοινορτοῦ.

Τετέλεσται!

Στηριζόμενος εἰς τὴν ἄρπαν μου, τὸν Κάπην εἰς τοὺς πόδας μου ἔχων, ἔμεινα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον μηχανικῶς βλέπων τὸν κοινορτόν, ὅστις ἔπιπτε βραδέως εἰς τὴν ὁδόν.

Εἰς γείτων εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ κλείσῃ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ φυλάξῃ τὰ κλειδιά διὰ τὸν νέον οἰκοδεσπότην. Αὐτὸς μ' ἀπέσπασεν ἐκ τῆς ἡλιθίας καταστάσεως εἰς ἣν ἤμην βεβουησμένος, καὶ με ἀνεκάλεσεν εἰς ἑμαυτόν.

— Ἐκεῖ θὰ μείνης πάντοτε; μοὶ εἶπεν.

— Ὅχι, ἀναχωρῶ.

— Ποῦ θὰ υπάγῃς;

— Κατ' εὐθείαν ἐμπρός μου.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἡσθάνθη οἰκτον τινά, διότι τείνας μοι τὴν χεῖρα,

— Ἄν θέλῃς νὰ μείνης, μοὶ εἶπε, σὲ κρατῶ χωρὶς μισθὸν ὅμως, διότι δὲν εἶσαι ἀρκετὰ δυνατός. Ἀργότερα, ἄλλο πρᾶγμα.

Τὸν νύχαριστησα ὅμως ἀρνηθεῖς.

— Ὅπως θέλεις. Τὸ ἔλεγον διὰ τὸ καλόν σου. Κατευόδιον.

Καὶ ἀνεχώρησε.

Καὶ ἡ ἀμαξά δὲν ἐφαίνετο πλέον. Ἡ οἰκία εἶχε κλεισθῆ.

Ἐπέρασα τότε τὸν τελαμῶνα τῆς ἄρπας μου εἰς τὸν ὄμῶν μου· τὸ δὲ κίνημα τοῦτο, τὸ ἄλλοτε τόσοσιν σύνηθες εἰς ἐμὲ, εἴκλυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Κάπη, ὅστις ἐγερεθεῖς ἐστήριξεν ἐπ' ἐμοῦ λάμποντας ὀφθαλμούς.

— Ὑπάγωμεν, Κάπη!

Μ' ἐνόησε, καὶ ἐπήδησεν ἐμπρός μου γαυγίζων.

Ἀπέστρεψα δὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ τῆς οἰκίας ταύτης ὅπου εἶχον ζῆσει δύο ἔτη, ὅπου ἐνόμιζον ὅτι θὰ ζήσω δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς, καὶ ἀπέβλεψα ἐμπρός μου.

Ὁ ἥλιος ἦτον ἤδη ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, δ' οὐρανὸς ἦτον καθαρὸς, καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα θερμή. Δὲν ὁμοιάζε διόλου ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη τὴν παγετώδη νύκτα ὅτε εἶχον πέσει κατάνοπος καὶ ἐξηνητλημένος ὑπ' αὐτὸν τοῦτον τὸν τοίχον.

Τὰ δύο λοιπὸν ταῦτα ἔτη ἦσαν μόνον σταθμός, καὶ ἤδη ἔπρεπε πάλιν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ὀδοπορίαν μου.

Ἄλλ' ὁ σταθμὸς οὗτος ἦτον εὐεργετικός.

Εἶχεν ἀνανεώσει τὰς δυνάμεις μου.

Ἄλλὰ καλητέρα ἀκόμη τῶν δυνάμεων ἄς ἡ-

σθανόμην εἰς τὰ μέλη μου ἦτον ἡ φιλία ἢ ἡσθάνομην εἰς τὴν καρδίαν μου.

Δὲν ἤμην πλέον μόνος ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Εἶχον σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ, νὰ εὐχαριστῶ τοὺς ἀγαπῶντάς με καὶ οὐς ἠγάπων, καὶ νὰ τοῖς εἶμαι χρήσιμος.

Νέα ὑπαρξίς ἠνοίγετο πρὸ τῶν βημάτων μου.

Ἐμπρός!

Τέλος τοῦ πρώτου τόμου καὶ τοῦ πρώτου μέρους.

Ἐκ τοῦ ἐσχάτου ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος», ἐνθα μόνον περὶ Ἄνδρου καὶ Κέου ποιεῖται λόγος, ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον τμήμα, ἐνθα πραγματεύεται περὶ τῆς ἀποδημίας τῶν νησιωτῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Σ. τ. Δ.

ΕΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι καὶ ἡ ὑφαντικὴ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ νήσῳ δὲν ἔχει τι τὸ ἰδιάζον, διότι τοῦτο γίνεται εἰς ὅλους τοὺς γεωργικοὺς τόπους. Ἐν Ἄνδρῳ ὅμως ὡς καὶ εἰς ἄλλας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἰδιάζει ἕτερον τι ἔργον, ὅπερ εἰς ἐθίμου ἐπικρατεῖ ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας ἔτι, τὸ νὰ μετερχόμεθα ἀποδημοῦσαι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρετρίας καὶ τῆς τροφοῦ.

Πρώτη αἰτία τῶν ἀποδημιῶν τούτων ἐγένετο ἡ πενία, εἰς ἣν περιήλθον αἱ νῆσοι ἐκ τῶν θλώσεων τῶν Τούρκων καὶ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Οἱ περιηγηταὶ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μετὰ φρίκης διηγοῦνται τὰ παθήματα τῶν νησιωτῶν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῶν νήσων τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ διαφόρους χρόνους ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεκράτει ἄλλοτε εἰς ἄλλην νῆσον. Ὁ Φιλιππίδης λέγει ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αὐτοῦ, εἰς τὰ περὶ Τήνου «καὶ βυζάστρες τῶν ἀρχοντικῶν τῆς πόλεως (Κωνσταντινουπόλεως) εἶναι σχεδὸν ὅλαις Τηνιακαῖς». Ὁ Ἀλέξανδρος Στοῦρτζας (1791) ἐν τῇ βιογραφίᾳ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδελφῆς μετ' εὐγνωμοσύνης μνημονεύει τροφοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν, ἐκ Σύρου. Τὰς ἀποδημίας τῶν γυναικῶν διηκούλυσε ἡ ὑπάρχουσα συκοινωνία μετὰ τῶν νήσων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης, καὶ ἡ προστασία ἢ ἐλάμβανον αἱ γυναῖκες παρὰ τῶν Ἀνδριῶν πλοιαρχῶν, οἵτινες ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, περὶ τῆς ἀνακοινώσεως εἰδήσεων ἐκ τῆς πατρίδος καὶ περὶ παντὸς, οὗ τινοῦ εἶχον χρεῖαν ἐν τῇ ξένῃ.

Αἱ γυναῖκες ἐπανερχόμεναι εἰς τὴν νῆσον μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ ἢ ὀλίγου χρόνου χρησιμοποιοῦσι τὰ ἀποταμιεύματά των εἰς ἀγορὰν κτημάτων, εἰς προίκας, ἢ εἰς ἀγορὰν διαφόρων ἀντικειμένων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Ἡ ἐργασία τῆς γυναικὸς, προωρισμένης εἰς τὰ τοῦ οἴκου κυρίως καὶ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παιδῶν, ὅταν γίνεται ἐπὶ τόπου ἐνθα οἰκεῖ, εἶνε σπουδαία, διότι ἄνευ παραμελήσεως τοῦ οἴκου καὶ τῶν παιδῶν προσθέτει καὶ αὕτη μέρος μικρὸν εἰς

τὰ κέρδη τοῦ ἀνδρός. Ἡ ἀπουσία ὁμῶς αὐτῆς πρὸς πορισμὸν χρημάτων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποβαίνει σὺν τῷ χρόνῳ ἐπιβλαβής· διότι στερεῖται ὁ οἶκος τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος. Γυνὴ ἀπερχομένη εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἴτε μῆτηρ εἶνε, εἴτε ἀδελφὴ, καὶ βιπτομένη εἰς τὸν λαθύρινον μεγάλῃς πόνου πρὸς πορισμὸν ὀλίγων χρημάτων, λέγομεν δὲ ὀλίγων, διότι οἱ πρὸς γυναῖκας διδόμενοι μισθοὶ εἶνε εὐτελεῖς, ἀποβάλλει τὰς ἀγαθὰς νησιωτικὰς ἔξεις, ἐθίζει εἰς βίον ἀθρόωτερον, ἀπομυθάνει τὰς σκληρὰς γεωργικὰς ἐργασίας· αἱ ἔξεις δὲ αὐταὶ πολλοὺς τῶν νησιωτῶν ἐξαναγκάζουσι καθ' ἑκάστην ἢ ἀπέρχονται τῆς νήσου πανοικί, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐν αὐτῇ. . .

Συμβαίνει δὲ καὶ ἕτερον κακὸν ἐκ τῶν ἀποδημιῶν. Πολλοὶ, ἀποδημοῦντες μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν προσωρινῶς, διδουσι τὰ κτήματα αὐτῶν εἰς μίσθωσιν (ἐμβατίσιον), ὁ ἐνοικιαστὴς δὲ μὴ ἐπαρκῶν εἰς καλλιέργειαν μεγάλῃς ἐκτάσεως γαιῶν ἰδίων καὶ ἄλλοτρίων, καταλείπει αὐτὰς ἀγεωργήτους, ἢ μεταχειρίζεται πρὸς ἀπλῆν νομὴν· μὴ ὦν δὲ κύριος τῶν κτημάτων οὐδεμίαν ἐπιφέρει βελτίωσιν ἢ ἐπισκευήν· οὕτω δὲ μειοῦται ἡ ἀξία αὐτῶν.

Ἡ συνήθεια αὕτη τῆς ἀποδημίας τῶν γυναικῶν ἔχει μὲν ἀποτελέσματα εὐάρεστα, τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, τὴν ἐκπολίτισιν καὶ τὸν πορισμὸν χρημάτων, διότι ἐν συνόλῳ εἰσάγονται πολλὰ χρήματα εἰς τὴν νήσον, παρομαρτοῦσιν ὁμῶς αὐτῇ καὶ ὑπολανθάνοντα κακὰ, ἐν κοινωνίαις μικραῖς ἐπιφέροντα οὐκ ὀλίγην ζημίαν, ὡς τοιαῦτα δὲ θεωροῦμεν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς πολυτελείας, τὴν ἐγκατάλειψιν παρὰ τῆς γυναικὸς τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἣτις ἐπὶ πολὺν χρόνον μένει ἐσθεσμένη, μὴ παρέχουσα τὴν φλόγα τῆς μητρικῆς καὶ συζυγικῆς στοργῆς.

Ὁ ἀείμνηστος Εὐστάθιος Σίμος, πρεσβευτὴς ὦν τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπηύθυνε τῷ 1873 πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον ἔκθεσιν, δι' ἧς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου ζητήματος, καὶ ἐζήτησεν ὅπως ἐξετάσῃ καὶ ἀνεύρῃ τὸν τρόπον τῆς διακωλύσεως τῆς ἀποδημίας ὑπηρετριῶν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐκ τῆς ἀξιαναγνώστου ταύτης ἐκθέσεως μεταφέρομεν τὴν ἐπομένην παράγραφον· «Ἡ Ὑμετέρη ἐξοχότης καθορᾷ ἡλικίον διατρέχουσι κίνδυνον ἐν Κωνσταντινουπόλει· αἱ νεαρὰ αὐταὶ καὶ ἄποροι θυγατέρες τῆς Ἑλλάδος, πενιχρὰν μὲν ἀλλ' ἔντιμον οἰκίαν καταλείπουσαι, καὶ εἰς τὸ Πανδαιμόνιον τοῦτο εἰσπληθῶσαι ἐλαφρῶ τῷ ποδί, κίνδυνον ἠθικῆς διαφθορᾶς, θρησκευτικῆς ἀποπλανήσεως, ἀπολείας παντὸς αἰσθήματος ἐθνισμοῦ καὶ ἀξιοπροπέιαις, κίνδυνον ἐντελοῦς καταστροφῆς».

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ἐπίτιμος πολίτης.

Εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον ἀπενεμήθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξαιρετικὴ τιμὴ. Τῇ προτάσει τοῦ λόρδου δημάρχου τοῦ Λονδίνου τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ὠνόμασε παμπῆρεϊ τὸν βασιλέα Γεώργιον ἐπίτιμον πολίτην τοῦ Ἄστεως, ἐπέδωκε δ' αὐτῷ τὸ δίπλωμα, ἐν χρυσῇ κεκλισμένον θήκη, μετὰ τῆς συνήθους ἐπισημότητος. Ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς τὸ δημαρχεῖον συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πριγκηπος καὶ τῆς πριγκηπίσσης τῆς Οὐαλλίας καὶ ἄλλων μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἀφοῦ ἐδέχθη τὸ προσφώνημα τοῦ δημάρχου καὶ ἀντεφώνησε τὰ εἰκότα, παρευρέθη εἰς πρόγευμα, εἰς ὃ προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ δημαρχεῖου οἱ ὑπουργοὶ, τὰ μέλη τῆς ἀριστοκρατίας καὶ διάφοροι Ἕλληνες. Οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι ἔφερον ἑλληνικὰ ἐθνόσημα.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΙ.

Ὁ τῷ 1850 ἐν Βερολίῳ τελευτήσας πρῶτος τῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων Αὐγούστος Νέκνδρος ἦτο τόσο ἀφρημένος καὶ ἀπρόσεκτος, ὥστε παρέσχεν ἄφρονον ὕλην ἀνεκδότων. Ἐπειδὴ ἡ οἰκία ἐν ἣ κατῴκει ἀπέιχε πολὺ ἀπὸ τοῦ πανεπιστημίου, ἐζήτησε καὶ εὔρεν ἄλλην ἐγγυτέραν· οὐχ ἦττον ὁμῶς ὅπως μεταβῆ εἰς τὸ πανεπιστήμιον διέβαινε καθ' ἑκάστην ἐπιμόνως ἀπὸ τῆς παλαιᾶς οἰκίας καὶ διήρχετο πάντοτε τὴν συνήθη παλαιὰν ὁδόν.

Λίαν ἀφρημένος ὑπῆρξε καὶ ὁ Βουδαῖος, ὃν ὁ Ἐρασμος ἀπεκάλει τὸ «θαῦμα τῆς Γαλλίας». Μίαν ἡμέραν ἔδραμε σπουδαίως ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ εἰς τὸ σπουδαστήριον του καὶ τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἐκαίετο ἡ οἰκία· ὁ σοφὸς κύριος του τῷ ἀπεκρίθη· «εἰπέ το εἰς τὴν κυρίαν· γνωρίζεις ὅτι ἐγὼ δὲν φροντίζω περὶ τῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων».

Ὁ περίφημος Γάλλος μυθοποιὸς Λαφονταίνος ἐνομίσθη πολλάκις ἡλίθιος. Καθ' ἑκάστην ἐλησμόνει νὰ φορέσῃ τὸ ἐνδυμὰ του ἢ τὰ ὑποδήματα του, ἢ τὰ ἐφόρει ἀντιστρόφως. Εἶχεν υἱόν, ὅστις ἀνετράφη ἐκτὸς τῆς οἰκίας καὶ τὸν ὅποιον δὲν εἶδεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη· τῷ παρήγγειλε λοιπὸν νὰ εὔρεθῃ κατὰ τὴν δεῖνα ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς ὄρισμένον μέρος, ὅπως διαλεχθῇ μετ' αὐτοῦ. Φθάσας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐλησμόνησε τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεώς του ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲ ἀνεγνώριζε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ πολλὴν ὥραν μετ' αὐτοῦ συνομιλήσας ἐστράφη πρὸς τοὺς περιεστῶτας καὶ ἐπήνεσε τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὰς γνώσεις τοῦ νεανίου. Ἀκούσας δὲ παρὰ τούτων ὅτι ὁ νεανίας ἦτο ὁ υἱὸς του, «ἔχω μεγάλην εὐχαρίστησιν» ἀπήντησεν. — Ἄλλοτε ἀπεφάσισε νὰ πορευθῆ εἰς τὸ φρούριον Θιερρῦ, ὅπως διαλλαγῆ μετὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κεχωρισμένης συζύγου του. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς ἀμάξης, φθάνει εἰς Θιερρῦ καὶ ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συζύγου του.